

Z historie reformovaných a baptistů na Svaté Heleně 7.

Z historie reformovaných a baptistů na Svaté Heleně

7
sitviry.cz

Z historie reformovaných a baptistů na Svaté Heleně 7.

Křest jako hlavní hraniční kámen na linii baptisté - svobodní

Problematicnost křtu dětí a sdílená nejednota v této *složitě otázce* se odvíjela od teologických výkladů „správnosti“ jeho užití, což lze v každodenním životě Helenských prezentovat otázkou, zda křtít děti, nebo až ty, kteří se pro křest rozhodnou po svém obrácení/probuzení. Na Svaté Heleně se náboženské rozpory související s otázkou křtu objevily až vlivem misie baptistů ve 20. letech 20. století. Kýška ve svých vzpomínkách dokonce uvádí, že z důvodů náboženských nepokojů pramenících z nejistoty okolo křtu dětí byla ještě v době existence sboru svobodných svolána schůze všech členů (Míčan 1931, 108). Dogmatická nejistota panující kolem jedné ze dvou svátostí svobodné reformované církve – požadavku křtu dospělých – tak založila ústřední distinkční kámen.

Ze strany baptistů byl totiž vznesen požadavek pouze na křtění dospělých, jež jediné vede ke znovuzrození. Část sboru opouštějící skupinu svobodných na tuto nabízenou ortopraktickou „novinku“ slyšela. Zároveň tímto aktem baptisté našli jediný rozlišovací identitární zdroj silný natolik, že dokázal jejich novou kolektivní identitu legitimizovat a zajišťovat kohezní pouto skupiny. Do popředí náboženské praxe se dostala ruka v ruce s určitou věroučnou roztříštěností a nejednotností v některých otázkách zásad věřících nutná potřeba sebeidentifikace se skupinou, projevující se až s příchodem dalšího denominačního „hráče“ na stejném poli zájmu, reprezentující ovšem díky požadavku křtu dospělých jinou variantu cesty vedoucí ke spáse. Proto se stala dělicím *boundary markerem* dvou jinak velmi podobných skupin, hledajících existenční jistotu v náboženské příslušnosti. Vůči němu se totiž věřící mohli jasně vymezit, a najít tudíž vlastní pozici vedoucí k soteriologickému zajištění. Krom toho již víme, že dalším distinkčním znakem baptistů byl jim zvenčí připisovaný vyšší sociální status.

Dvě náboženské skupiny uvnitř jedné denominace aneb o třtinách a disidentech

Jedna ze zpráv reflektuje pohled na Kýšku též ze strany jeho spoluvěrců pocházejících ze svobodného reformovaného sboru v Bystrém v Čechách. Zároveň obrací pozornost k osobním rovinám sporů vyvolaným denominační příslušností: *„Jejich názor na Kýšku je velmi kritický, právě tak jako na celý postup a vývoj misijní práce, kterou na Svaté Heleně konal Modrý kříž. Odpor proti Kýškovi je veden starými evangelíky kvůli tomu, že rozbil reformovaný sbor.“*⁴²

„Kromě toho panovala obava z rozkolu uvnitř reformovaného sboru, jenž spolu s Kýškou přijal i skupinu duchovně velmi „vroucích“ žen: „Jsou tam jednotlivci nábožensky vroucní, zvláště milý dojem budil ženský spolek, jehož hostem jsem byl. Jinak převládají negativa – nejasnost těch, co přešli v otázkách věroučných [k jiné denominaci]. Zmatek působí otázka křtu, baptisti jsou hodně výbojní a nesnášenliví. Kdyby tam byl dosazen horlivý český kazatel – baptista, znovu by ref. sbor se dělil.“ (Novák 1930)

Přijetím svobodných sice sbor vůči baptistické skupině početně zesílil, mnozí se však připojili pouze formálně. O jejich nebezpečí pro sbor vypovídá údajná duševní vlažnost členů sboru. *„I na Heleně jsou příslušníci ev. církve, [kteří] neberou podíl na sborovém životě, ale ti, kteří se ho účastní, nemají mnoho duchovního života, což se rozmanitým způsobem projevuje.“*

V roce 1931 se s farářem Pellarem vydal na informativní návštěvu kazatel Polák. Jeho zpráva nám je cenným svědectvím o tom, kterak obvykle probíhal nedělní den v duchu církevně-organizačních setkávání. Lze z ní vyčíst, že před návštěvou již byl obeznámen s problémy, které způsobuje věroučný výklad správnosti křtu, proto přednesl kázání Křest duchem svatým s textem (Ev. Jana 1, 33b). Když se s ním Kýška loučil, sdělil jim, že teprve po kázání se mu *„ujasní smysl křtu svatého. Nikdy prý si*

neuvědomil, že křest vodou byl již zařízením známým ve Staré smlouvě.“

Po bohoslužbě následovala nedělní modlitební hodina, již se pro delegaci překvapivě zúčastnily pouze veskrze staré ženy ze svobodné reformované církve. „[I] duch modlitby byl čistě svob-ref. Jak později jsme zjistili, staří členové ref. církve se těchto setkání zásadně neúčastní.“⁴³ Nedělní školu vedl také evangelista Kýška a využíval při ní „pomůcek svobodné ref. církve! Zpívá se rovněž z Kancionálu svobodné ref. církve. Děti tuto nedělní školu téměř nenavštěvují, a když, tak výkladu nevěnují pozornost.“ Poté následovala Schůze žen, kde Kýška probíral věroučné otázky nadnesené v knížce *Zásady snahy*, ve které se „polemizuje nejen s řády církve československé ev., ale i reformované!“ Polák se snažil připravit půdu pro případné stálé působení faráře z ČSR, pro jehož realizaci však bylo nutné plnit jednu z „formálních“ zásad ČCE: salární povinnost, přičemž dosud jí svobodní nevěnovali pozornost. Představovala totiž pouhou formální stránku života ve víře, která pro ně nebyla určující. Uvnitř jednoho sboru tak existovaly dvě náboženské skupiny následující dvě různé tradice – československou a probuzeneckou.

Poslední pastorační akci představovala večerní biblická pobožnost s dětmi, „*poněvadž nedostatek porozumění pro mládež ze strany Kýškovy úplně tuto církev odcizil, mladí lidé jej doslova nenávidí*“. Během osobních návštěv rodin se „*pokoušeli uklidnit spory mezi rodinami, pátrali po duševním rozpoložení lidí a problémech, aby věděli, čeho se mají dotknout během kázání. Jednak abychom přímo působili na odklizení osobních a rodinných rozporů a abychom sblížili jednotlivé církevní a náboženské směry*.“

Zvláštní péči věnovali starším rodinám, věrným příslušníkům reformované církve, jako byla např. rodina Čermáková, Filipiova, Karbulova, Boháčková a Hružova. Odpor proti Kýškovi, že rozbil reformovaný sbor, jde až tak daleko, že rodina Filipiových oznámila: „*Dokud bude kázat Kýška, do kostela nevstoupíme!*“ Při těchto návštěvách starých reformovaných také seznali, že jejich duchovní úpadek není zdaleka takový, jak byl líčen svobodnými a Kýškou. „*Všude jsme našli modlitební knihy, Bible a kancionály, na stolech a bylo vidět, že se jich denně užívá. Tak jsme si vysvětlili, že tento hlouček upřímných srdcí stal se na Heleně novým krystalizačním bodem, který přitahuje v poslední době disidenty, nemající opory v žádném nadosobním principu. Žádoucí je, aby další práce opřela se o tuto skupinu, která je zárukou stability církevní a solidnosti duchovního života, nikoli o skupinu těch, kteří sice mají ústa plná svědectví o obrácení, ale bez přehánění jsou to trtiny ve větru klátící*.“

Posilováním pout církevní příslušnosti prostřednictvím misijních aktivit měla být zajištěna kontinuita české reformační tradice a zároveň potlačeny probuzenecké tendence. Z korespondence vyplývá, že ČCE zaujala ke svým souvěrcům podobný či totožný postoj, jako tomu bylo v případě světských institucí ČSR, ze kterých se program záchrany krajanů snažil naplňovat hlavně Československý ústav zahraniční. Ten českou emigraci pokládal jen za součást odvěkého společenství Čechů a Slováků. Jako reálná se jevila možnost v rámci příhraniční aktivity zachránit reformovaný sbor před zánikem, pečovat o protestantskou tradici předků vysláním misijního pracovníka – „*dělníka na vinici Boží*“.

Poznámky:

⁴² Zpráva z prázdninového zájezdu Poláka (22. srpna 1931).

⁴³ Zpráva z prázdninového zájezdu Poláka (22. srpna 1931).

Michal Pavlásek

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sbor](#)